

PIOTR PIETRASZ

Konsekwencje w postępowaniu administracyjnym i podatkowym braku adresu do doręczeń elektronicznych po terminie określonym w komunikacie wydanym na podstawie art. 155 ust. 10 ustawy o doręczeniach elektronicznych

**Consequences in Administrative and Tax Proceedings of the
Absence of an Address for Electronic Service of Documents after
the Deadline Specified in the Notification Issued Pursuant to
Section 155(10) of the Electronic Service of Documents Act**

The purpose of the paper is to determine the legal consequences in administrative and tax proceedings of a breach of the obligation of public entities and so-called professional non-public entities to have an electronic delivery address registered in the electronic address database connected to the public service of registered electronic delivery. The Electronic Service of Documents Act does not provide for sanctions in the event that the above-mentioned entities do not have an address for electronic service of documents. The lack of an address for electronic service by the above-mentioned public entities and

private entities that are required to have such an address registered in the electronic address database linked to the public service of registered electronic service may have certain procedural consequences, especially in the area of service of documents by administrative authorities and filing of applications with these authorities.

PIOTR PIETRASZ, doktor habilitowany nauk prawnych,
profesor Uniwersytetu w Białymstoku
ORCID – 0000-0003-0471-5110, e-mail: ppietrasz@op.pl

SŁOWA KLUCZOWE: postępowanie administracyjne, postępowanie podatkowe, doręczenia elektroniczne

KEYWORDS: administrative proceedings, tax proceedings, electronic service

1 |

Celem tekstu jest ustalenie konsekwencji prawnych w postępowaniu administracyjnym i podatkowym naruszenia wynikającego z art. 8 i art. 9 ust. 1 ustawy o doręczeniach elektronicznych^[1] obowiązku posiadania adresu do doręczeń elektronicznych wpisanego do bazy adresów elektronicznych, powiązanego z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego. Termin realizacji tego obowiązku został wyznaczony przez ustawodawcę w art. 155 ust. 10 u.d.e. Z przepisu tego wynika mianowicie, że obowiązek ten urzeczywistni się w terminie określonym w komunikacie wydanym przez Ministra właściwego do spraw informatyzacji.

2 |

Zasadniczo z perspektywy każdego organu administracyjnego, w tym również podatkowego, istotne jest to, że zgodnie z art. 8 u.d.e. podmiot publiczny jest obowiązany do posiadania adresu do doręczeń elektronicznych

---

¹ Ustawa z 18.11.2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz.U. z 2023 r., poz. 285), dalej: u.d.e.

wpisanego do bazy adresów elektronicznych, powiązanego z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego. Przepis ten wszedł w życie już 5 października 2021 r. Jednakże konieczność rozłożenia w czasie wdrożenia nowych rozwiązań technologicznych sprawiła, że o terminie realizacji obowiązku stosowania przepisów ustawy w zakresie doręczenia korespondencji z wykorzystaniem publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego lub publicznej usługi hybrydowej zadecyduje Minister właściwy do spraw informatyzacji. Zgodnie bowiem z postanowieniami art. 155 ust. 10 u.d.e. Minister właściwy do spraw informatyzacji, mając na uwadze uwarunkowania techniczne i organizacyjne niezbędne do doręczania korespondencji z wykorzystaniem publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego lub publicznej usługi hybrydowej oraz udostępnienia w systemie teleinformatycznym punktu dostępu do usług rejestrowanego doręczenia elektronicznego w ruchu transgranicznym, ogłasza w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej komunikat określający termin wdrożenia rozwiązań technicznych umożliwiających: 1) podmiotom, o których mowa w: a) art. 155 ust. 1–5 oraz w art. 9 ust. 1 pkt 1–6 i 8 u.d.e., powszechne doręczanie i odbieranie korespondencji z wykorzystaniem publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego lub publicznej usługi hybrydowej, b) art. 155 ust. 6 u.d.e., powszechne doręczanie i odbieranie korespondencji z wykorzystaniem publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego. Zgodnie z art. 155 ust. 11 u.d.e. termin określony w komunikacie nie może być wcześniejszy niż dzień 30 marca 2024 r. i późniejszy niż dzień 1 stycznia 2025 r. Ponadto zgodnie z art. 155 ust. 12 u.d.e. komunikat ogłasza się w terminie co najmniej 90 dni przed dniem wdrożenia rozwiązań technicznych określonym w tym komunikacie.

Zgodnie z art. 2 pkt 6 lit. a u.d.e. podmiotami publicznymi są w szczególności jednostki sektora finansów publicznych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych^[2]. Zasadne

---

² Ustawa z 27.08.2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2023 r., poz. 1270), dalej: u.f.p. Zgodnie z art. 9 u.f.p. sektor finansów publicznych tworzą: 1) organy władzy publicznej, w tym organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa oraz sądy i trybunały; 2) jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki; 2a) związki metropolitalne; 3) jednostki budżetowe; 4) samorządowe zakłady budżetowe; 5) agencje wykonawcze; 6) instytucje gospodarki budżetowej; 7) państwowe fundusze celowe; 8) Zakład Ubezpieczeń Społecznych i zarządzane przez niego fundusze oraz Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i fundusze zarządzane przez Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego; 9) Narodowy Fundusz Zdrowia; 10) samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej; 11) uczelnie publiczne; 12) Polska Akademia Nauk i tworzone

jest zasygnalizowanie, że nie każdy organ administracyjny w znaczeniu jakie wynika z art. 5 § 2 pkt 3 Kodeksu postępowania administracyjnego^[3] może zostać zaliczony do kategorii podmiotów publicznych w rozumieniu art. 2 pkt 6 u.d.e. Pojęcie organu administracyjnego w rozumieniu k.p.a. nie pokrywa się z pojęciem podmiotu publicznego w rozumieniu u.d.e., na co zwraca się uwagę również w nauce^[4].

W art. art. 155 ust. 1–6 u.d.e. wymieniono następujące podmioty publiczne: organy administracji rządowej oraz jednostki budżetowe obsługujące te organy (ust. 1); organy władzy publicznej inne niż wymienione w ust. 1, w tym organy kontroli państwowej i ochrony prawa, oraz jednostki budżetowe obsługujące te organy (ust. 2); Zakład Ubezpieczeń Społecznych i zarządzane przez niego fundusze oraz Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i fundusze zarządzane przez Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (ust. 3); Narodowy Fundusz Zdrowia (ust. 4); agencje wykonawcze, instytucje gospodarki budżetowej, państwowe fundusze celowe, samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, uczelnie publiczne, Polską Akademię Nauk i tworzone przez nią jednostki organizacyjne, państwowe i samorządowe instytucje kultury, inne państwowe lub samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych (ust. 5); jednostki samorządu terytorialnego i ich związki oraz związki metropolitalne oraz samorządowe zakłady budżetowe (ust. 6).

Oprócz podmiotów publicznych do posiadania adresu do doręczeń elektronicznych wpisanego do bazy adresów elektronicznych powiązanego

---

przez nią jednostki organizacyjne; 13) państwowe i samorządowe instytucje kultury; 14) inne państwowe lub samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych wstaw w celu wykonywania zadań publicznych, z wyłączeniem przedsiębiorstw, instytutów badawczych, instytutów działających w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz, banków oraz spółek prawa handlowego; 15) Bankowy Fundusz Gwarancyjny.

³ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2023 r., poz. 775); dalej: k.p.a. Zgodnie z art. 5 § 2 pkt 3 k.p.a. Ilekroć w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego jest mowa o organach administracji publicznej, rozumie się przez to ministrów, centralne organy administracji rządowej, wojewodów, działające w ich lub we własnym imieniu inne terenowe organy administracji rządowej (zespolonej i niezespolej), organy jednostek samorządu terytorialnego oraz organy i podmioty wymienione w art. 1 pkt 2.

⁴ Zob. Martyna Wilbrandt-Gotowicz, „Komentarz do art. 61”, [w:] *Doręczenia elektroniczne. Komentarz*, red. Martyna Wilbrandt-Gotowicz (Warszawa: Wolters Kluwer, 2021), 465.

z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego albo kwalifikowaną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego jest obowiązany na podstawie art. 9 ust. 1 u.d.e.: 1) adwokat wykonujący zawód; 2) radca prawny wykonujący zawód; 3) doradca podatkowy wykonujący zawód; 4) doradca restrukturyzacyjny wykonujący zawód; 5) rzecznik patentowy wykonujący zawód; 6) notariusz wykonujący zawód; 7) (uchylony); 8) podmiot niepubliczny wpisany do rejestru, o którym mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1 ustawy z 20.08.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym; 9) podmiot niepubliczny wpisany do CEIDG, o której mowa w art. 2 ustawy z 6.03.2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy. Zaznaczyć jednak należy, że obowiązek ten nie dotyczy (art. 9 ust. 1 u.d.e. nie stosuje się) osób, o których mowa w ust. 1–7, w przypadkach niewykonywania zawodu, zawieszenia prawa do wykonywania zawodu, zawieszenia w czynnościach zawodowych, zawieszenia w czynnościach służbowych, zawieszenia stosunku pracy lub zawieszenia praw wynikających z licencji, co wynika z art. 9 ust. 2 u.d.e. Podkreślenia również wymaga to, że art. 9 ust. 1 pkt 9 u.d.e. wejdzie w życie dopiero z dniem 1.10.2026 r., natomiast art. 9 ust. 1 pkt 1–8 u.d.e. wejdzie w życie z dniem określonym w ww. komunikacie wydanym na podstawie art. 155 ust. 10 u.d.e.

Definicję podmiotu niepublicznego zawiera art. 2 pkt 5 u.d.e. Jest to osoba fizyczna lub podmiot inny niż podmiot, o którym mowa art. 2 pkt 6 u.d.e., czyli podmiot inny niż podmiot publiczny. Podmioty niepubliczne wymienione w art. 9 ust. 1 u.d.e. określa się mianem profesjonalnych podmiotów publicznych^[5].

Podmiot niepubliczny inny niż podmioty określone w art. 9 u.d.e. może posiadać adres do doręczeń elektronicznych powiązany z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego albo kwalifikowaną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego, co wynika z art. 10 u.d.e. Powyższe oznacza, że podmioty niepubliczne inne niż wymienione w art. 9 u.d.e. mają wyłącznie prawo do posiadania adresu do doręczeń elektronicznych. Nie mają natomiast obowiązku posiadania takiego adresu.

Przepisy ustawy o doręczeniach elektronicznych wprowadzają wymóg wpisania adresu do doręczeń elektronicznych do bazy adresów elektronicznych w odniesieniu do podmiotów publicznych i zasadniczo w odniesieniu do podmiotów niepublicznych, które wymieniono w art. 9 ust. 1 u.d.e. Zgodnie z art. 25 u.d.e. baza adresów elektronicznych jest rejestrem

---

⁵ Zob. Wilbrandt-Gotowicz, „Komentarz do art. 9”, 148.

publicznym, prowadzonym przez ministra właściwego do spraw informatyzacji, w którym to rejestrze gromadzone są adresy do doręczeń elektronicznych. Według projektodawców stworzenie bazy adresów elektronicznych oznacza dla podmiotów publicznych uzyskanie natychmiastowego dostępu do adresów do doręczeń elektronicznych, w tym adresów do doręczeń elektronicznych osób fizycznych i podmiotów niepublicznych, które zostały ujawnione w bazie adresów elektronicznych albo na podstawie dobrowolnej decyzji (przez złożenie stosownego wniosku) tych osób bądź podmiotów albo realizacji obowiązku wpisu, jak zakłada się to w przypadku przedsiębiorców wpisanych do CEIDG czy też podmiotów zarejestrowanych w KRS, a także adwokatów, notariuszy, radców prawnych, doradców restrukturyzacyjnych oraz doradców podatkowych oraz rzeczników patentowych. Zgodnie z założeniami każdy podmiot (zarówno publiczny, jak i niepubliczny) będzie mógł zgłosić do bazy adresów elektronicznych co do zasady jeden adres do doręczeń elektronicznych, dzięki czemu podmiot publiczny uzyska dostęp do pewnej informacji o adresie odbiorcy^[6].

3 |

W ustawie o doręczeniach elektronicznych nie przewidziano sankcji za brak posiadania przez podmiot publiczny adresu do doręczeń elektronicznych wpisanego do bazy adresów elektronicznych powiązanego z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego pomimo istnienia takiego obowiązku. Dodać należy, że ten akt prawny nie przewiduje również sankcji w odniesieniu do podmiotów niepublicznych, wymienionych w art. 9 ust. 1 u.d.e., za naruszenie tego samego obowiązku. Stanowiska te znajdują potwierdzenie również w nauce^[7]. Powyższe nie oznacza jednak, że brak adresu do doręczeń elektronicznych przez podmioty publiczne oraz podmioty niepubliczne, na które nałożono obowiązek posiadania takiego adresu wpisanego do bazy adresów elektronicznych powiązanego

⁶ Z uzasadnienia projektu ustawy o doręczeniach elektronicznych, IX kadencja, druk sejm. nr 239, s. 26.

⁷ Zob. B. Kwiatek, „Komentarz do art. 8”, [w:] *Doręczenia elektroniczne. Komentarz*, red. A. Skóra (Warszawa 2023), 122, 128.

z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego nie wywołuje określonych konsekwencji procesowych.

4 |

Nie można z góry wykluczyć sytuacji, w której organ administracyjny, pomimo obowiązku wynikającego wprost z art. 8 u.d.e., w dniu określonym w komunikacie wydanym na podstawie art. 155 ust. 10 u.d.e. nie będzie w posiadaniu adresu do doręczeń elektronicznych wpisanego do bazy adresów elektronicznych, powiązanego z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego. Co więcej, nie będzie w posiadaniu takiego adresu również w terminie późniejszym. Oznacza to, że organ taki nie będzie dysponował jednym z dostępnych w Kodeksie postępowania administracyjnego lub w Ordynacji podatkowej^[8] kanałów komunikacji elektronicznej. W takim przypadku komunikacja elektroniczna będzie możliwa przez konto w systemie teleinformatycznym organu (organu podatkowego), w tym w szczególności z wykorzystaniem ePUAP, co wynika z art. 39 § 1 k.p.a. oraz z art. 144 § 1a o.p.

Procesowe konsekwencje nieposiadania przez organ administracyjny adresu do doręczeń elektronicznych od dnia określonego w komunikacie wydanym na podstawie art. 155 ust. 10 u.d.e. odnoszą się do czynności tego organu w postaci doręczenia pisma oraz do czynności podmiotów wnoszących podania w tym postępowaniu do organu administracyjnego.

Uważam, że nieposiadanie przez organ administracyjny, będący podmiotem publicznym, począwszy od wyżej wymienionego dnia, adresu do doręczeń elektronicznych wpisanego do bazy adresów elektronicznych, powiązanego z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego stanowi naruszenie art. 7 Konstytucji RP^[9], zgodnie z którym organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa. Przepis ten adresowany jest w szczególności do organów władzy wykonawczej, wykonujących funkcje władzy państwowej lub samorządowej, co wiąże się

⁸ Ustawa z 29.08.1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2022 r., poz. 2651 ze zm.), dalej: o.p.

⁹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483 ze zm.).

bardzo często z możliwością władczego kształtowania sytuacji jednostki^[10]. W przedstawionym przypadku mamy do czynienia z naruszeniem wynikającej z art. 7 Konstytucji RP zasady praworządności, na skutek nieprzestrzegania przez wskazany organ administracji publicznej obowiązku wynikającego z art. 8 w związku z art. 155 ust. 10 u.d.e.

Odnosząc się do następstw procesowych braku adresu do doręczeń elektronicznych przez organ administracyjny w związku z czynnością doręczenia pisma, należy zauważyć, że organ ten nie będzie mógł w ogóle dokonywać doręczania pism na adres do doręczeń elektronicznych stron postępowania oraz pełnomocników. Pozostaje to bez znaczenia w przypadku, gdy doręczenie będzie następowało na konto w systemie teleinformatycznym organu, w tym przez ePUAP, lub w siedzibie organu, tym bardziej, że wyżej wskazane sposoby doręczenia pism mają pierwszeństwo przed doręczeniem na adres do doręczeń elektronicznych, co wynika z konstrukcji art. 39 § 1 k.p.a. oraz art. 144 § 1a o.p. W pozostałych przypadkach brak adresu do doręczeń elektronicznych oznaczać będzie natomiast brak możliwości doręczenia pisma w sposób, o którym mowa w art. 39 § 1 k.p.a. oraz w art. 144 § 1a o.p., co w konsekwencji w odniesieniu do organu administracyjnego prowadzić będzie do możliwości doręczenia pisma w sposób określony w art. 39 § 2 k.p.a. oraz w art. 144 § 1b o.p., czyli przez operatora wyznaczonego z wykorzystaniem publicznej usługi hybrydowej, o której mowa w art. 2 pkt 7 u.d.e., albo przez swoich pracowników lub przez inne upoważnione osoby lub organy.

Z kolei w odniesieniu do jednostek samorządu terytorialnego, w tym samorządowych organów administracyjnych, brak adresu do doręczeń elektronicznych prowadzi będzie do możliwości doręczenia pisma w postaci papierowej przesyłką rejestrowaną na podstawie art. art. 39 § 3 pkt 1 k.p.a. oraz art. 144 § 1c pkt 1 o.p. Skoro bowiem samorządowe organy administracyjne dopiero od 1 października 2029 r. mają obowiązek stosowania przepisów ustawy o doręczeniach elektronicznych w zakresie doręczania korespondencji z wykorzystaniem publicznej usługi hybrydowej, to zachodzi przesłanka do dokonywania doręczenia pism w sposób określony w art. 39 § 3 pkt 1 k.p.a. oraz w art. 144 § 1c pkt 1 o.p., czyli przesyłką rejestrowaną, o której mowa w art. 3 pkt 23 ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe.

¹⁰ Zob. Piotr Tuleja, „Komentarz do art. 7”, [w:] *Konstytucja RP. Komentarz do art. 1 – 86*, t. 1, red. Marek Safjan. Leszek Bosek (Warszawa: C.H. Beck, 2016), 303.

Nasuwa się pytanie, czy w wyżej przedstawionej sytuacji doręczenie pisma w postaci papierowej, w tym także z wykorzystaniem usługi hybrydowej, zamiast na adres do doręczeń elektronicznych, ze względu na naruszenie przez organ administracyjny obowiązku posiadania adresu do doręczeń elektronicznych nie powinno prowadzić do wadliwości takiego doręczenia.

Odpowiedź na tak postawione pytanie jest jednak negatywna. Jak już wskazano, w art. 39 § 2 k.p.a. oraz w art. 144 § 1b o.p. zawarto ogólną przesłankę umożliwiającą doręczenie pisma w sposób inny niż na adres do doręczeń elektronicznych, którą jest brak możliwości doręczenia w sposób, o którym mowa w art. 39 § 1 k.p.a. oraz w art. 144 § 1a o.p. Należy zwrócić uwagę, że nieposiadanie przez organ administracyjny adresu do doręczeń elektronicznych skutkuje brakiem możliwości doręczenia pisma na adres do doręczeń elektronicznych adresata. Nie ma w tym przypadku znaczenia to, że nieposiadanie adresu do doręczeń elektronicznych przez organ administracyjny jest następstwem zaniedbania tego organu i wiąże się z naruszeniem art. 8 u.d.e.

Odnosząc się w dalszej kolejności do następstw procesowych braku adresu do doręczeń elektronicznych w związku z czynnością wniesienia podania do organu administracyjnego, należy wskazać, że stanowi to istotne ograniczenie prawa do procesu w postępowaniu administracyjnym oraz podatkowym.

Zgodnie z art. 63 § 1 k.p.a. podania (żądania, wyjaśnienia, odwołania, zażalenia) wnosi się na piśmie, za pomocą telefaksu lub ustnie do protokołu. Podania utrwalone w postaci elektronicznej wnosi się na adres do doręczeń elektronicznych lub za pośrednictwem konta w systemie teleinformatycznym organu administracji publicznej. Jeżeli przepisy odrębne nie stanowią inaczej, podania wniesione na adres poczty elektronicznej organu administracji publicznej pozostawia się bez rozpoznania. Natomiast zgodnie z art. 168 § 1 o.p. podania wnosi się na piśmie lub ustnie do protokołu. Podania utrwalone w postaci elektronicznej wnosi się na adres do doręczeń elektronicznych lub za pośrednictwem konta w systemie teleinformatycznym organu podatkowego.

W tym miejscu warto zwrócić uwagę, że możliwość wnoszenia podania do organu administracyjnego na adres do doręczeń elektronicznych oznacza możliwość dokonywania takich czynności przez 24 godziny na dobę, przez 7 dni w tygodniu i 365 dni w roku. Ponadto prowadzi do odmiejscowienia tej czynności, gdyż umożliwia korespondencję z organem

administracyjnym bez konieczności nadawania podań w placówce pocztowej lub też bezpośredniego ich wnoszenia w organie administracyjnym^[11].

Ograniczenie wyżej wymienionych możliwości może wymusić korzystanie z tradycyjnych sposobów wnoszenia pism, w godzinach pracy organu administracyjnego lub w godzinach pracy placówki pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy Prawo pocztowe. Takie znaczące ograniczenie może natomiast prowadzić do naruszenia zagwarantowanego w 2 Konstytucji RP prawa do procesu, tym bardziej że przepisy prawa począwszy od dnia określonego w komunikacie wydanym na podstawie art. 155 ust. 10 u.d.e. będą dopuszczały prawną możliwość wnoszenia podań drogą elektroniczną na adres do doręczeń elektronicznych zasadniczo każdego organu administracyjnego.

W nauce wyjaśniono, że prawo do procesu (wywodzone z art. 2 Konstytucji RP), które w relacji „jednostka-administracja publiczna” wyraża się w prawie do postępowania administracyjnego, to zasada, której istota polega na przyznaniu jednostce prawa do obrony interesu prawnego w normowanym przepisami prawa postępowaniu, z zagwarantowaniem prawa do obrony za pomocą środków zaskarżenia^[12]. Rozumiane w wyżej zaprezentowany sposób prawo do procesu funkcjonuje zarówno w postępowaniu administracyjnym, jak również w postępowaniu podatkowym.

Bezpośrednio z prawem do procesu wiąże się kwestia inicjowania postępowania przez uprawnione podmioty oraz kwestia realizacji obrony za pomocą środków zaskarżenia. W obu przypadkach nieodzowny jest bowiem impuls pochodzący od podmiotu uprawnionego bądź to do uruchomienia procesu, bądź też uruchomienia etapu związanego z weryfikacją wydanego rozstrzygnięcia. Zasadniczo służy temu instytucja wniesienia podania do organu administracyjnego.

W sytuacji nieposiadania przez organ administracyjny, począwszy od dnia określonego w komunikacie wydanym na podstawie art. 155 ust. 10 u.d.e., adresu do doręczeń elektronicznych wpisanego do bazy

---

¹¹ Jacek Janowski, „Wpływ technologii informacyjnych na prawo”, [w:] *Prawo, język, logika. Księga jubileuszowa Profesora Andrzeja Malinowskiego*, red. Sławomir Lewandowski, Hanna Machińska, Jacek Petzel (Warszawa: Lexis Nexis, 2013), 85 i n.

¹² Zob. Barbara Adamiak, „Prawo do procesu na drodze administracyjnej jako gwarancja realizacji zasady demokratycznego państwa prawnego”, [w:] *Instytucje procesu administracyjnego i sądownoadministracyjnego. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Ludwikowi Żukowskiemu*, red. Jerzy Pośluszny, Zbigniew Czarnik, Robert Sawuła (Przemyśl-Rzeszów: Wyższa Szkoła Prawa i Administracji-Mitel, 2009), 29 i n.

adresów elektronicznych, powiązanego z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego będziemy mieli do czynienia z przypadkiem, gdy ustawowe przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego oraz Ordynacji podatkowej przewidują możliwość wnoszenia podań na adres do doręczeń elektronicznych, przepisy ustawy o doręczeniach elektronicznych nakładają obowiązek posiadania przez organ administracyjny kanału komunikacyjnego w postaci adresu do doręczeń elektronicznych, natomiast tylko ze względu na zaniechanie tego organu (bez znaczenia na przyczyny tego zaniechania) niedostępny będzie kanał komunikacji elektronicznej umożliwiający wnoszenie podań na adres do doręczeń elektronicznych.

Konsekwencje procesowe wyżej wskazanych sytuacji mogą być daleko idące. Strona wyposażona w adres do doręczeń elektronicznych już od dnia określonego w komunikacie wydanym na podstawie art. 155 ust. 10 u.d.e. uzyska pełne prawo do wnoszenia podań na adres do doręczeń elektronicznych organu administracyjnego. Moim zdaniem nie sposób skutecznie ograniczyć to prawo argumentując, że podanie powinno być wniesione drogą elektroniczną na konto w systemie teleinformatycznym organu administracyjnego, nadane w placówce pocztowej operatora wyznaczonego lub też wniesione bezpośrednio do tego organu. Nie można wykluczyć sytuacji, w której pozbawienie prawa do wniesienia podania na adres do doręczeń elektronicznych będzie świadczyło o braku winy wnoszącego podanie, np. w postaci papierowej (po uprzedniej nieudanej próbie wniesienia podania na adres do doręczeń elektronicznych organu administracyjnego) po upływie terminu i w konsekwencji stanowić będzie okoliczność uzasadniająca przywrócenie tego terminu na podstawie art. 58 § 1 k.p.a. lub art. 162 § 1 o.p. Co więcej, wydaje się, że organ administracyjny powinien przywrócić termin do wniesienia podania (np. odwołania) w przypadku, gdy podmiot wnoszący odwołanie pierwotnie nie mógł dokonać tej czynności ze względu na brak adresu do doręczeń elektronicznych organu, za pośrednictwem którego należało wnieść to odwołanie, a następnie, po upływie określonego czasu, wniesiono to podanie na adres do doręczeń elektronicznych, gdy organ ten już udostępnił wskazany kanał komunikacji elektronicznej. W przedstawionej sytuacji przyczyna w uchybieniu terminu spowodowana jest nagannym zaniechaniem organu za pomocą którego powinno być wniesione odwołanie, a ustanie tej przyczyny wiąże się z realizacją obowiązku wynikającego z art. 8 u.d.e. i wejściem w posiadanie adresu do doręczeń elektronicznych. Nawiązując do zasady demokratycznego państwa prawnego, dodać należy, że naruszenie prawa przez organ

administracyjny nie powinno wywoływać negatywnych konsekwencji w sytuacji prawnej strony związanej z ograniczeniem dostępu do kanału komunikacji, jakim jest adres do doręczeń elektronicznych.

5 |

W dalszej kolejności należy rozważyć sytuację, w której to profesjonalny podmiot niepubliczny, pomimo obowiązku wynikającego wprost z art. 9 ust. 1 u.d.e., w dniu określonym w komunikacie wydanym na podstawie art. 155 ust. 10 u.d.e. nie będzie w posiadaniu adresu do doręczeń elektronicznych wpisanego do bazy adresów elektronicznych, powiązanego z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego. Oznacza to, że organ administracyjny nie będzie miał możliwości doręczenia pisma wskazanym wyżej podmiotom niepublicznym na adres do doręczeń elektronicznych. Może, choć nie musi, spowodować to pewne komplikacje w doręczeniu pisma. Jeżeli bowiem nie można będzie doręczyć pisma na konto w systemie teleinformatycznym organu administracyjnego, a także w jego siedzibie wystąpią przesłanki do doręczenia pisma w sposób określony w art. 39 § 2 k.p.a. oraz w art. 144 § 1b o.p., czyli przez operatora wyznaczonego z wykorzystaniem publicznej usługi hybrydowej albo przez swoich pracowników lub przez inne upoważnione osoby lub organ. Natomiast w przypadku, gdy organem administracyjnym doręczającym pismo będzie organ samorządowy, wystąpi możliwość doręczenia pisma w postaci papierowej przesyłką rejestrowaną na podstawie art. 39 § 3 pkt 1 k.p.a. i art. 144 § 1c o.p.

Brak adresu do doręczeń elektronicznych uniemożliwia również wnoszenie podań do organu administracyjnego na adres do doręczeń elektronicznych. W takim przypadku podmiot niepubliczny zobowiązany, poczynawszy od dnia określonego w komunikacie wydanym na podstawie art. 155 ust. 10 u.d.e., do posiadania adresu do doręczeń elektronicznych, ze względu na swoje zaniechanie naruszające art. 9 ust. 1 u.d.e., sam pozbawi się prawa do wnoszenia podań w postępowaniu administracyjnym na adres do doręczeń elektronicznych. W tym miejscu podkreślić należy, że zarówno w Kodeksie postępowania administracyjnego, jak też w Ordynacji podatkowej nie ma regulacji prawnych zobowiązujących podmioty wymienione

w art. 9 ust. 1 u.d.e. do wnoszenia podań do organów administracji publicznej na adres do doręczeń elektronicznych.

6 |

Ustawa o doręczeniach elektronicznych dokonała istotnych zmian w zasadach doręczania pism przez organy administracyjne, a także w zasadach wnoszeniu podań do tych organów, uregulowanych w Kodeksie postępowania administracyjnego oraz w Ordynacji podatkowej. Nowe rozwiązania wiążą się z obowiązkiem posiadania przez podmioty publiczne oraz określone kategorie podmiotów niepublicznych adresu do doręczeń elektronicznych, wpisanego do bazy adresów elektronicznych, powiązanego z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego.

Mając na uwadze zaprezentowane rozważania można dojść do wniosku, że naruszenie obowiązku posiadania adresu do doręczeń elektronicznych po terminie określonym w komunikacie wydanym na podstawie art. 155 ust. 10 u.d.e. zarówno przez podmioty publiczne, jak też przez zobowiązane podmioty niepubliczne może wywołać pewne komplikacje w dokonywanych czynnościach doręczania pism i wnoszenia podań. Zaznaczyć jednak należy, że nie będą to przeszkody procesowe, uniemożliwiające prowadzenie postępowania administracyjnego lub podatkowego, i nie zablokują one możliwości doręczania pism przez organ administracyjny oraz wnoszenia podań do tego organu. Zasadniczo w takich przypadkach znajdą zastosowanie inne kanały komunikacji pomiędzy organem administracyjnym a stroną postępowania (pełnomocnikiem) przewidziane w ustawach procesowych.

W odniesieniu do sytuacji nieposiadania przez organ administracyjny adresu do doręczeń elektronicznych wpisanego do bazy adresów elektronicznych powiązanego z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego, co wiąże się z pozbawieniem jednostki prawa do skorzystania z tego kanału komunikacji w przypadku wnoszenia podania do organu administracyjnego, można wskazać na skuteczny sposób realizacji tego prawa. Otóż w takim przypadku wnioskodawca powinien podanie wnieść do innego organu administracyjnego, posiadającego adres do doręczeń elektronicznych wpisany do bazy adresów elektronicznych powiązany z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego. W takiej

sytuacji organ, do którego wniesiono podanie zgodnie z art. 65 § 1 k.p.a. lub z art. 170 § 1 o.p., jako niewłaściwy w sprawie powinien niezwłocznie przekazać je organowi właściwemu, zawiadamiając o tym wnoszącego podanie. Pamiętać przy tym należy, że zgodnie z art. 65 § 1 k.p.a. oraz z art. 170 § 2 o.p. podanie wniesione do organu niewłaściwego przed upływem terminu określonego przepisami prawa uważa się za wniesione z zachowaniem terminu. W taki sposób każdy wnioskodawca w postępowaniu administracyjnym lub podatkowym może zrealizować prawo do wniesienia podania na adres do doręczeń elektronicznych organu administracyjnego lub podatkowego 24 godziny na dobę, przez 7 dni w tygodniu i 365 dni w roku, nawet jeżeli organ właściwy w danej sprawie narusza art. 8 u.d.e., gdyż nie posiada adresu do doręczeń elektronicznych.

Bibliografia

- Barbara Adamiak, „Prawo do procesu na drodze administracyjnej jako gwarancja realizacji zasady demokratycznego państwa prawnego”, [w:] *Instytucje procesu administracyjnego i sądownictwa administracyjnego. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Ludwikowi Żukowskiemu*, red. Jerzy Pośluszny, Zbigniew Czarnik, Robert Sawuła. Strony. Przemysł-Rzeszów: Wyższa Szkoła Prawa i Administracji-Mitel, 2009.
- Janowski Jacek, „Wpływ technologii informacyjnych na prawo”, [w:] *Prawo, język, logika. Księga jubileuszowa Profesora Andrzeja Malinowskiego*, red. Sławomir Lewandowski, Hanna Machińska, Jacek Petzel. Strony. Warszawa: Lexis Nexis, 2013.
- Doręczenia elektroniczne. Komentarz*, red. Agnieszka Skóra, Błażej Kwiatek. Warszawa: Wolters Kluwer, 2023.
- Tuleja Piotr, „Komentarz do art. 7”, [w:] *Konstytucja RP. Komentarz do art. 1–86*, t. 1, red. Marek Safjan, Leszel Bosek. Strony. Warszawa: C.H. Beck, 2016.
- Doręczenia elektroniczne. Komentarz*, red. Martyna Wilbrandt-Gotowicz. Warszawa: Wolters Kluwer, 2021.

